

production as well.

Thus, a dynamic level of efficiency of LM is formed, as well as its tendency, to be perceived by agents of land interests as input for the new cycle of activity (operational, tactical or strategic planning). As a result, we should note that the basic global trends and their impact on LM of the agricultural sector of Ukraine are reduced mainly to increased anthropogenic load on them. We design the scheme of forming perspective level of LM through globalization perspectives and internal drivers.

Literature

1. Алескерова Ю.В. Моделі страхової політики при сільськогосподарському страхуванні / Ю.В. Алескерова // Економіка АПК. – 2014. – № 10. – С. 45-53.
2. Андрійчук В.Г. Виклики агробізнесу: пошук відповідей / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2015. – № 5 – С. 12-22.
3. Ведение аграрного бизнеса в Украине / Ассоциация «Украинский клуб аграрного бизнеса». – Киев : УКАБ, 2015. – 82 с.
4. Голян В. Земельный вопрос в контексте возрождения сельских территорий [Электронный ресурс] / В. Голян // Экономист. – 2012. – Режим доступа: <http://vgolian.com/zemelny-vopros-v-kontekste-voztrozhdeniya-selskih-territoriy.html>.
5. Кириленко І.Г. Перспективи вітчизняного АПК в світі прогнозів світового ринку продовольства / І.Г. Кириленко, В.В. Дем'янчук // Економіка АПК. – 2015. – № 1 – С. 21-28.

ТРУДОВІ РЕСУРСИ СЕЛА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

**АРТЕМЕНКО О.О., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
КОШЛЯК Я.Г., СТУДЕНТ, ОСТАПЕНКО І.В., СТУДЕНТ,
ОСТАПЕНКО А.В., СТУДЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Трудові ресурси села – частина населення, яка має необхідний фізичний розвиток, розумові здібності та знання для роботи в усіх сферах економічної діяльності АПК. Соціальну суть категорії «трудових ресурсів» становлять люди у певних виробничих умовах, а економічну – робочий час, необхідний для виконання суспільно корисної праці.

Останніми роками на селі спостерігаються негативні тенденції у використанні трудового потенціалу. Участь населення у суспільному виробництві та особистому підсобному господарстві супроводжується низьким рівнем продуктивності праці. У сільськогосподарському виробництві України зайнято 4,9 млн. чол., або 24,4 % від загальної чисельності, що значно більше, ніж у розвинутих країнах світу, а продуктивність праці у 5-7 разів нижча. В галузях сільської соціальної інфраструктури працює 840 тис. чол. Масовим явищем в Україні стала праця на присадибних та содово-городніх ділянках, в якій беруть участь, за оцінками фахівців, понад 80 відсотків всіх сімей.

В області проживає 2,7 млн. осіб. Харківська область – одна з найнаселеніших областей України. Більше людей проживало в Донецькій та Дніпропетровській областях. За останні роки населення Харківської області зменшилось більш ніж на 110 тис, це негативне явище, але в останній час збільшилась народжуваність (9,8 %), смертність же залишилась на тому ж рівні (16,3 %), тобто є надія, що завдяки діяльності нашого уряду який надає допомогу породіллям, поліпшиться демографічна ситуація.

Харківська область є однією з найбільш «міських» в Україні. Усього в містах і селищах міського типу проживає 2214,5 тис. осіб, що складає 80 % усього населення області. Рівень урбанізації продовжує, хоча й повільно, зростати.

У Харківській області нараховується 378 сільських рад. Вони об'єднують 1629 сіл. Харківщина виділяється густою мережею сіл. Майже 40 % від їх загальної кількості є малими (людністю менше 500 осіб). Регіональні відмінності розміщення, розмірів і планування сільських поселень зумовлені особливостями географічного положення, природних умов і ресурсів, історичного розвитку.

У сучасних умовах важливими проблемами вдосконалення територіальної організації розселення є забезпечення активізації соціально-економічного розвитку центрів систем розселення (передусім середніх і малих міст, селищ міського типу), збереження мережі малих сільських поселень та припинення деградації всієї мережі сільських поселень.

Трудові ресурси Харківської області: кількість населення працездатного віку складає 1724,3 тис. осіб, або 62,3 % від чисельності всього населення. Незважаючи на процеси старіння населення, частка осіб працездатного віку зростає. З них 81 % припадає на міське населення, 19 % – на сільське. Добре забезпечені трудовими ресурсами місто Харків, Харківський і Первомайський райони. Найменша

кількість працездатного населення залишилася в Краснокутському, Валківському, Зачепилівському, Сахновщинському, Великобурлуцькому районах (через старіння населення).

Останній чинник та загалом низький рівень розвитку сфери прикладання праці на селі суттєво ускладнюють можливість працевлаштування громадян, які мають освіту. У першу чергу до категорії важко працевлаштовуваних відноситься молодь після закінчення ВУЗу, ПТУ та середньої школи, тобто так звана первинна зайнятість. Серед професійних груп сільського населення найбільшу частку в загальному обсязі безробітних становлять фахівці та професіонали, кваліфіковані робітники з інструментом, оператори та складальники устаткування і машин. Викликано це, головним чином, занепадом виробництва, перенесенням центру його ваги в міста.

Близько 78 % населення Харківщини, старшого за 15 років, має повну середню та вищу освіту. Разом з особами, які мають неповну середню освіту, цей показник складає 83 %, В останні роки стрімко зростає кількість фахівців з вищою освітою. У Харкові ведеться підготовка кадрів для господарств майже з усіх спеціальностей. Як правило, рівень освіти в містах вищий, ніж у селах, але поступово ситуація вирівнюється. Високим рівнем освіченості відзначаються райони, у яких розміщено великі промислові підприємства: Лозівському, Куп'янському та Первомайському районах. Нижчий рівень освіченості в районах з низькою часткою працездатного населення: Краснокутського, Великобурлуцького та Сахновщинського.

Забезпечення зайнятості селян, вивільнених із сільського господарства в процесі його глобальної модернізації, у місцях їх постійного проживання, передбачатиме розвиток багатогалузевої і багатофункціональної виробничої та соціальної сфер, зокрема зосередження комплексної переробки сільськогосподарської продукції переважно в місцях її виробництва. В процесі реформування аграрної сфери постсоціалістичним країнам Центральної Європи вдалось уникнути масового безробіття селян значною мірою завдяки зосередженню в сільській місцевості переробки сільськогосподарської сировини, її зберігання та масового виробництва продуктів харчування.

Література.

1. Петюх В.М. Ринок праці: [навчально-методичний посібник] / В.М. Петюх. – К. : КНЕУ, 2000.
2. Соціально-трудові відносини в умовах реформування агропромислового комплексу. – К. : НДІ «Укراгропромпродукт», 2003.

3. Рівень і якість життя населення / С.П. Кушнар'єв та ін. – Х. : ВД «Інжек», 2004.

4. Біленький П.Ю. Інфраструктура ринку праці: глобалізація та регіональні аспекти. НАН України. – Інститут регіональних досліджень. – Л., 2004.

5. Махсма М.Б. Економіка праці та соціально-трудові відносини: [навчальний посібник] / М.Б. Махсма. – К.: Атіка, 2005.

РИЗИКИ ОРГАНІЗАЦІЙ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

***ДУДНЄВА Ю.Е., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ***

Економічні досягнення останніх років, які демонструють розвинені країни світу, доводять, що джерелом довгострокового економічного зростання стає сфера обслуговування. За даними МВФ, усі види послуг складають близько 70 % вартості результату світового виробництва [1, с. 33-34]. Система комплексного ризик-менеджменту є фактором забезпечення стійкої довгострокової конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, які функціонують у цій сфері. Ідентифікація ризиків є найважливішим етапом процесу управління ризиком.

Ризик будемо розглядати як об'єктивно-суб'єктивну категорію, яка пов'язана з подоланням невизначеності, випадковості і конфліктності в ситуації неминучого вибору й відображає ступінь досягнення очікуваного результату [2, с. 8].

Діяльність організацій сфери обслуговування має свою специфіку, яка, перш за все, пов'язана зі специфікою послуги як товару. Послуга – це вид діяльності, робіт, у процесі виконання яких не створюється новий матеріально-уречевлений продукт, якого раніше не було, але змінюється якість вже створеного продукту. Такі характеристики послуг, як невідчутність, неоднорідність, складність, нездатність до зберігання і нерозривність взаємозв'язку «виробництво - споживання», підсилюють ризик при отриманні послуг [3].

Невідчутність як характеристика послуги передбачає неможливість попередньої оцінки якості та характеристики послуги споживачем. На відміну від товару, більшість послуг неможливо оцінити до споживання.

Неоднорідність якості пов'язана з надзвичайно високим впливом кадрів на якість та суб'єктивним характером оцінки якісних